

XXVII. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

12. svibnja 2022.

drugi (II.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima **koji ispit pišu na papiru**

1. Ispit se piše 100 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi prepraviti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati prepravak odgovora.
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____

(član Državnoga povjerenstva)

3. _____

(član Državnoga povjerenstva)

SAN

*Ruka moje majke kao jedro bijelo, krilo blage vuge.
Sjećaš li se bajke o jabuci zlatnoj, mjesečeve duge?*

*Na ljuljački grani, prozirnoj do snijega, mekanoj do tuge,
Oči moje predu razgovore tihe, uspavanke duge.*

*Putuju bunari, puni teške vode, u neznanu luku.
Pjesma moje majke, ivančica bijela, vodi me za ruku.* (Vesna Parun)

Dana 10. travnja 2022. prošlo je sto godina od rođenja hrvatske pjesnikinje Vesne Parun. Velikoj umjetnici hrvatske riječi odajemo počast izborom stihova iz njezine prve zbirke *Zore i vihori* u ovome testu.

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

U novome broju _____, koje su glasilo _____
„LIJEČNIČKIH NOVINA” HRVATSKE

_____, u rubrici _____
LIJEČNIČKE KOMORE „IZ HRVATSKOGA ZDRAVSTVA”

navodi se nekoliko članaka i stavaka iz _____.
„KODEKSA MEDICINSKE ETIKE”

Zanimljiv je članak o razvoju splitske bolnice od _____
LJEKOVITIH TOPLICA

do najvećega bolničkog centra Dalmacije. Obitelj Ercegovac u 18. st. inicirala je

gradnju bolnice koja je nazvana

_____.
CIVILNA BOLNICA SVETOGA LAZARA

6	
---	--

6	
---	--

2. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Čije li se rumene njive, čiji su prozori na brijegu? (prema V. Parun, *Balada prevarenog cvijeća*)

čije _____ njive _____

li _____ su _____

se rumene _____ na _____

6	
---	--

3. Odredi padež, rod i broj podcrtanim riječima. Tražene gramatičke kategorije napiši punim riječima.

Zašumjelo je zlatom meketavih stada

zlatom: _____

meketavih: _____

Polje zeleno u zatišju.

zatišju: _____

Bijelu je mrežu razapeo pauk od kraja na kraj mirisavog borika.

kraja: _____

kraj: _____

Ah, pročitajte zvučnu bajku cvijeća, oblaci, braćo!

braćo: _____

(V. Parun, *Balada prevarenog cvijeća*)

6	
---	--

12	
----	--

4. Napiši na crte tražene oblike zadanih glagola.

Upravo _____ kozja krv na nasipima.
procvasti, pluskvamperfekt

Izujte se da ne _____ tratinčice.
pogaziti, kondicional prvi

_____ brzo u male mravinjake...

ući, imperativ, 3. lice množine

(prema V. Parun, *Balada prevarenog cvijeća*)

3	
---	--

5. Napiši na prazne crte imenice tvorene od podcrtanih glagola.

Nešto sam razumio, nešto ne. Dakle, _____ je bilo polovično.

Procijenio sam da ću stići kući do zalaska sunca. Moja je _____ bila točna.

Pred očima mi je bliještalo. To je _____ bilo skoro nepodnošljivo.

3	
---	--

6. Napiši sinonime podcrtanih riječi.

Obilje mladosti _____

...odjeknuo je bezdan mladosti u meni _____

kao slobodne ptice ljepotom nadahnuća _____

brda trešanja zlatnih za tebe zorom ću brati _____

mladi vrutak u netaknutoj travi _____

(prema V. Parun, *Obilja mladosti*)

5	
---	--

11	
----	--

7. Ispiši iz stihova tražene sintagme.

Sămo dijete i nitko više jasno čuje

Treptaj brzog proljeća, cvrkut vodomara.

(V. Parun, *Dijete i livada*)

sintagma nastala sročnošću: _____

sintagme nastale upravljanjem: _____

sintagma nastala pridruživanjem: _____

6	
---	--

8. Ispiši iz sljedeće rečenice tri riječi koje nemaju sintaktičku službu u rečenici.

Prolistaj, jabuko, promijenit ću se s tobom za tvoje čiste oči, zdenče, daj mi od tvoje vječne pjesme, svijete.

(prema V. Parun, *Tijelo i proljeće*)

1	
---	--

9. Prepiši rečenice tako da podcrtane sintagme preoblikuješ u sročne sintagme.

Dana 20. srpnja 1866. odvijala se bitka na moru nedaleko od obale Visa.

Sukobile su se mornarice Austrije i Italije, a bitka je završila pobjedom Habsburgovaca.

4	
---	--

11	
----	--

10. Zadatak ima dva dijela. Odredi vrstu zavisne surečenice u sljedećim rečenicama. Preoblikuj zavisnosloženu rečenicu u jednostavnu rečenicu tako da zavisnu surečenicu preoblikuješ u odgovarajući rečenični dio.

(primjeri su prema stihovima iz pjesama V. Parun)

Ti si se bojao vatrogasaca kad si bio dječak.

vrsta zavisne surečenice: _____

jednostavna rečenica: _____

Gledam kako sjenke idu niz obalu.

vrsta zavisne surečenice: _____

jednostavna rečenica: _____

Ne želim usnuti jer se zvijezda bojim.

vrsta zavisne surečenice: _____

jednostavna rečenica: _____

Zaželjelo se, što stanuje na livadama i u šumama, novoga proljeća.

vrsta zavisne surečenice: _____

jednostavna rečenica: _____

Mirisao je proljeće da bi pronašao mir u sebi.

vrsta zavisne surečenice: _____

jednostavna rečenica: _____

10	
----	--

10	
----	--

U zadatcima 11. – 17. zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

11. Odredi od koliko se jednostavnih surečenica sastoji sljedeća višestruko složena rečenica.

Ne bojte se kad spazite brda naokolo i nisko nebo, ni kad osjetite, dok prolazite jutrima sneni, mirise gdje nema meda, već udišete pelin s klisura što crne se od umora.

(prema stihovima V. Parun)

- a) pet
- b) šest
- c) sedam
- d) osam

1	
---	--

12. Odredi kojoj vrsti pripada zavisna surečenica.

Stoljećima na ovim prostorima sanjare da budu voljene djevojke očiju boje različka.

- a) atributnoj
- b) mjesnoj
- c) objektnoj
- d) vremenskoj

1	
---	--

13. Odredi kojoj vrsti rečenica pripada podcrtana rečenica.

Netko je vidio dim. Vatra! Odmah je bilo jasno kolika opasnost prijeti našem otoku.

- a) besubjektnim
- b) eliptičnim
- c) jednostavnim proširenim
- d) rečeničnomu nizu

1	
---	--

3	
---	--

14. Koja od sintagma u sljedećoj rečenici sadržava oksimoron?

Vidiš li modru žunu kako zove crne vode? Ne boj se njezina pjeva, već strepi od tišine gromoglasne.

- a) modru žunu
- b) crne vode
- c) njezina pjeva
- d) tišine gromoglasne

1	
---	--

15. Koja je od ponuđenih riječi bliskoznačna podcrtanoj riječi u sljedećoj rečenici?

Djevojke snatre o miru u boricima i o tišini praskozorja.

- a) razgovaraju
- b) razmišljaju
- c) sanjaju
- d) svjedoče

1	
---	--

16. Koja od sljedećih riječi nije hiponim riječi *književnik*?

- a) kolumnist
- b) novelist
- c) pjesnik
- d) romanopisac

1	
---	--

17. Što od sljedećega nije obilježje književnoga stila?

- a) jezični klišeji
- b) melodioznost
- c) slikovitost
- d) uporaba poetizama

1	
---	--

4	
---	--

18. Odredi sintaktičku službu podcrtanih rečeničnih dijelova u sljedećoj rečenici.

Iz vinograda donijele su bile ptice natrag naša draga lutanja. Pođimo dalje, okrenimo lice oblacima da tajom tko ne zaplače.

(prema stihovima V. Parun)

predikati:

izravni objekt:

neizravni objekt:

priložne oznake:

7	
---	--

19. Ispiši iz sljedeće rečenice obvezatni atribut i imenicu na koju se atribut odnosi.

Školskim autobusom svakoga dana putujem do svoje škole.

obvezatni atribut: _____

imenica na koju se odnosi: _____

1	
---	--

8	
---	--

20. Preoblikuj sljedeću rečenicu tako da je zapišeš stilski neobilježenim redom riječi.

Jaukom podzemnim napučuju se strništa, za staklima očiju djetinjih izgaraju makovi.

(prema stihovima V. Parun)

1	
---	--

21. Odredi konektore i modifikatore u sljedećemu tekstu.

Na krov Elektrostrojarske škole Varaždin postavljena je kupola zvjezdarnice što je, bez sumnje, važan događaj za školu. Naime, u kupoli je najveći od triju školskih teleskopa. Stoga učenici danju mogu promatrati i snimati Sunce. Nažalost, noćno nebo još nisu promatrali.

konektori: _____

modifikatori: _____

4	
---	--

5	
---	--

22. Zadatak ima dva dijela. Odredi kojom su vrstom tekstne veze povezane rečenice u sljedećemu tekstu. Objasni svoj odgovor jednom ili dvjema rečenicama.

„Nisu svi tinejdžeri pasivni i ne provodimo svi dane na mobitelu ili igrajući videoigre”, govori nam 18-godišnji Xiuhtezcatl Martinez iz Colorada.

I doista, on je sve samo ne pasivan, a dane provodi bitno drukčije nego što odrasli smatraju da ih njegova generacija provodi. Martinez, naime, prosvjeduje za zaštitu okoliša. I nije jedini. Desetci tisuća tinejdžera diljem svijeta jednom tjedno izlaze na ulice i prosvjeduju protiv klimatskih promjena kako bi skrenuli pozornost odraslih na ono što oni vide kao najveću krizu koja prijeti njihovoj generaciji.

(Jutarnji list, *Neki novi klinici u borbi protiv klimatskih promjena*)

vrsta tekstne veze: _____

objašnjenje:

3	
---	--

23. Zadatak ima dva dijela. Pročitaj stihove.

Pokle su me prikovali zlizane za ove daski,

Ja nisan već doma videl, ni svoje zagledal majki.

Si l' cela mi, kuća bela? Si l' mi, majko, prebolela?

More, more sinje! (V. Nazor, *Galiotova pesan*)

A. Prepiši prva tri stiha standardnim jezikom poštujući jezičnu i pravopisnu normu.

B. Kojim su narječjem napisani stihovi?

4	
---	--

7	
---	--

Pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatke 24. – 27.

Temeljem članka 65. Pravilnika o vrstama, uvjetima i postupku za dodjelu potpora Zaklade „Hrvatska za djecu“ (KLASA: 023-04/19-01/07, URBROJ: ZHZD/01-19-02 od 27. 9. 2019.), nastavno na Odluku o raspisivanju Javnoga natječaja za dodjelu stipendija Zaklade „Hrvatska za djecu“ učenicima na redovitome srednjoškolskom obrazovanju za školsku godinu 2021./2022. (KLASA: 023-03/21-01/05, URBROJ: ZHZD/01-21-03 od 1. 7. 2021.) Zaklada „Hrvatska za djecu“ raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

za dodjelu stipendija Zaklade „Hrvatska za djecu“ učenicima na redovitome srednjoškolskom obrazovanju za školsku godinu 2021./2022.

I. Zaklada „Hrvatska za djecu“ (u daljnjemu tekstu: Zaklada) raspisuje Javni natječaj za dodjelu stipendija Zaklade „Hrvatska za djecu“ učenicima na redovitome srednjoškolskom obrazovanju za školsku godinu 2021./2022. (u daljnjemu tekstu: Javni natječaj) temeljem koje će se dodijeliti 100 stipendija.

Javni natječaj objavljuje se na službenim internetskim stranicama Zaklade www.zhzd.hr dana 25. kolovoza 2021. godine i bit će otvoren za podnošenje prijava do zaključno 25. rujna 2021. godine u 23.59.

II. Stipendije je moguće dodijeliti samo učenicima koji pohađaju neku od javnih srednjih škola na području Republike Hrvatske.

III. Iznos pojedinačne stipendije iznosi 5000,00 kn (riječima: pet tisuća kuna i nula lipa).

IV. Pravo na stipendiju može ostvariti učenik koji udovoljava sljedećim uvjetima:

- 1) Učenik je državljanin Republike Hrvatske s prebivalištem u Republici Hrvatskoj.
- 2) Učenik je na redovitome srednjoškolskom obrazovanju, u skladu s posebnim propisima, te redovito i uredno ispunjava svoje obveze.
- 3) Učenik svladava školsko gradivo razreda upisanoga u školskoj godini 2021./2022. bez ponavljanja godine.
- 4) Učenik prvoga razreda srednje škole završio je 7. i 8. razred osnovne škole s najmanjom prosječnom ocjenom 3,00, a učenik drugoga, trećega, četvrtoga ili petoga razreda srednje škole ostvario je u dosadašnjemu srednjoškolskom obrazovanju prosjek ocjena od najmanje 3,00.
- 5) Prosječni mjesečni prihod po članu zajedničkoga kućanstva, svih članova obitelji i djeteta iz obitelji u kojoj učenik živi, ostvaren u razdoblju od početno 1. siječnja 2021. godine do zaključno 30. lipnja 2021. godine, ne prelazi iznos od 2660,80 kn, a taj je iznos 80,00 % proračunske osnovice propisane Zakonom o izvršavanju Državnoga proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu (*Narodne novine*, br. 135/20. i 69/21.), koja za 2021. godinu iznosi 3326,00 kn.
- 6) Učenik nije korisnik neke druge stipendije ili novčane potpore u svrhu školovanja u školskoj godini 2021./2022.

(Prema: www.zhzd.hr/stipendije/natjecaji/javni-natjecaj; pristupljeno 3. travnja 2022.)

24. Objasni jednom rečenicom koja je namjena teksta i komu je tekst namijenjen.

2	
---	--

25. Koja je od sljedećih tvrdnja iz Javnoga natječaja točna?

- a) Učenici privatnih srednjih škola s područja Republike Hrvatske pod određenim uvjetima također mogu biti korisnici stipendije za koju je Zaklada „Hrvatska za djecu” raspisala natječaj.
- b) Učenici srednje škole koji su ostvarili pravo na jednokratnu stipendiju u školskoj godini 2020./2021. ne mogu se natjecati za stipendiju koja je predmet ovoga Javnog natječaja.
- c) Učenici srednjih škola mogu se prijaviti na Javni poziv za dodjelu stipendija ako nisu dosad ponavljali nijedan razred tijekom svojega obrazovanja od 7. razreda osnovne škole do razreda koji trenutačno pohađaju.
- d) Proračunska osnovica propisana Zakonom o izvršavanju Državnoga proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu veća je od traženoga prosječnog mjesečnog prihoda po članu zajedničkoga kućanstva u Javnome natječaju.

1	
---	--

3	
---	--

26. Kojim je stilom pisan Javni poziv? Navedi dva argumenta kojima ćeš potkrijepiti odgovor i potkrijepi ih primjerima iz teksta.

stil: _____

argumenti s primjerima:

3	
---	--

27. Novčane iznose u tekstu izražene brojevima napiši riječima. Mora biti navedeno koliko je kuna i koliko lipa u pojedinome iznosu.

5000,00 kn

2660,80 kn

3326,00 kn

3	
---	--

6	
---	--

Promotri slike, pročitaj tekst i riješi zadatke 28. – 33.

ERIKA – VUNASTI NOSOROG – arheološka izložba

26. 8. 2020. – 15. 5. 2022.

1. slika

2. slika

datum: 26. kolovoza 2020. – 15. svibnja 2022.

mjesto: Gradski muzej Varaždin

poveznica: www.gmv.hr

kontakt: muzej@gmv.hr

Tematskom izložbom *Erika – ledenodobni vunasti nosorog* predstaviti će se izvanredan paleontološki nalaz iz fundusa Gradskoga muzeja Varaždin. Nalaz se čuva pod inventarnim brojem GMV 60246/1-68. Te su kosti prikazane u 3D modelu koji je nadopunjen kostima ekstremiteta, replikama posuđenim iz Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja, Muzeja Slavonije i Muzeja grada Iloka.

Ovaj najbolje sačuvani kostur vunastoga nosoroga u Hrvatskoj publici će se prikazati kroz prizmu otkrića i obrade nalaza te rekonstrukcije ledenodobne flore i faune s pomoću suvremenih digitalnih pomagala.

Nalaz je nazvan prema gospođi Eriki Ivančić, koja je Muzej upozorila na kosti vidljive u profilu zemljanoga puta. Odmah nakon te dojave u ožujku 1983. godine stručnjaci Gradskoga muzeja Varaždin i Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja iskopali su ostatke ledenodobnoga vunastog nosoroga (*Coelodonta antiquitatis*) starosti 20 000 godina. Riječ je o najbolje sačuvanom kosturu vunastoga nosoroga u Hrvatskoj, koji je ujedno i jedini takav nalaz pronađen u svojemu primarnom okružju.

Vunasti nosorog izumrla je vrsta nosoroga koja je živjela u srednjemu i mlađemu pleistocenu od prije 550 000 do prije 12 000 godina na području Europe i sjeverne Azije. Pripada skupini euroazijskih nosoroga s dvama rogovima na glavi (*Dicerorhininae*), od kojih danas postoji još samo sumatranski nosorog (*Dicerorhinus sumatrensis*). Uz vunastoga mamuta jedna je od karakterističnih životinja ledenodobnih krajolika. Tijelo mu je bilo prekriveno dugom, oštrom dlakom, dosezao je težinu do 2,9 tona i dužinu tijela do 360 cm. Vunasti nosorozi spolnu zrelost postizali su u dobi 4 – 5 godina, a životni vijek bio im je 40 – 45 godina.

Više informacija o izložbi: [Erik/a – vunasti nosorog](#)

28. Navedi tri pojedinosti koje su dijelovi izložbe *Erika – vunasti nosorog*.

3	
---	--

29. Citiraj prema pravilima citiranja dijelove dviju rečenica iz kojih je vidljivo zašto se vunasti nosorog zove upravo tako.

Zašto *vunasti*? _____

Zašto *nosorog*? _____

2	
---	--

30. Objasni značenje sljedećih riječi.

flora: _____

fauna: _____

2	
---	--

7	
---	--

31. Objasni punom rečenicom što znači da je nalaz *pronađen u svojemu primarnom okružju*.

1	
---	--

32. Precizno s po jednom rečenicom opiši prvu sliku i drugu sliku tako da dopuniš rečenice.

Prva slika prikazuje _____

Druga slika prikazuje _____

2	
---	--

3	
---	--

33. Zadatak ima dva dijela.

A. Objasni što znače sljedeći dijelovi teksta.

poveznica: *www.gmv.hr*

kontakt: *muzej@gmv.hr*

B. Objasni koja je namjena poveznice i kontakta u ovome tekstu.

namjena poveznice:

namjena kontakta:

4	
---	--

4	
---	--